

SAN STEFANÓ-I ÁBRÁNDOK

Hriszto Andonov-Poljanszki: San Stefanska Bugarija
(Nenaučnoto tolkuvanje na makedonskata istorija),
Kultura, Szkopje, 1968

Az idén múlt száz éve a nevezetes San Stefanó-i békeszerződés megkötésének, s a jubileum természetesen ezúttal sem múlhatott el anélkül, hogy egyes bolgár történészek és „történészek” fel ne melegítették volna nagybolgár elméleteiket, melyeknek éppen ez a békeszerződés adott indítékot és tápot. Hogy milyen szándék vezérelte és vezérli a San Stefanó-i Bulgária mindenkori visszasíróit, az már régóta nem titok, legfeljebb az, hogy hogyan bírják el a különben is ingatag alapokra épült elmélet-légvárak a most, száz év múlva rájukhúzott újabb és újabb emeleteket is. Talán mert a kelemenek egyszerűen nem vesznek tudomást a fundamentum megbízhatatlanságáról, mert nekik nem az alap a fontos, hanem az újabb emeletek összkomfortja? De vajon komolyan lehet-e venni az ilyen „építkezésmódot”?

Ebből a gondolatból indulhatott ki Hriszto Andonov-Poljanszki is, amikor a szkopjei Kultura kiadó Történelmi könyvtárában megjelent *A San Stefanó-i Bulgária* című kis könyvében éppen az „alapozás” fogatékosságaira mutat rá, a békeszerződés megkötésének előzményeit és körülményeit helyezi előtérbe, csírájában kérdőjelezve meg ezáltal a bolgár történelemtudomány azon állításait, hogy a San Stefanó-i békeszerződés jelentős lépés volt a nemzeti kérdés megoldása felé a Balkánon, hogy kielégítette minden balkáni nemzet érdekeit, s hogy a bolgár nép elismert etnográfiai határait szentesítette.

A San Stefanó-i békeszerződés megkötése az adott történelmi helyzet következménye volt — hangsúlyozza Andonov-Poljanszki —, az úgynevezett keleti kérdés megoldására, illetve az ottomán birodalom fenntartására irányuló erőfeszítések, valamint a balkáni népek nemzeti felszabadító mozgalmainak eredője. Az európai nagyhatalmak, Oroszország, Anglia, az Osztrák—Magyar Monarchia, valamint a részben már felszabadult balkáni államok, Szerbia és Görögország diplomáciai köreiben megindult az alkudozás a „boszporuszi nagybeteg” bőrére, s míg a követek a tárgyalóasztalnál vitatgatták és egyeztették — rendszerint

